

Jedna

Jmenuju se Damien Echols, byť ne odjakživa. Když jsem se narodil, byl jsem jiný jak jménem, tak podstatou. Když jsem 11. prosince roku 1974 přišel na svět, jmenoval jsem se Michael Hutchinson, protože na tom můj otec, Joe Hutchinson, trval. Moje matka Pam mě chtěla pojmenovat jinak, ale můj otec o tom nechtěl vůbec slyšet. Ještě po létech se o to hádali.

Nemocnice, ve které jsem se narodil, dodnes stojí v malém zchátralém centru Západního Memphisu v Arkansasu. Je to tatáž nemocnice, kde o dvacet let později zemřela moje babička z matčiny strany, Francis Gosaová. Jako dítě jsem žárlil na svou sestru Michelle, která měla to štěstí, že se narodila dva roky po mně na druhé straně řeky – v Memphisu v Tennessee. V mládí jsem cítil, že je mým domovem právě tento Memphis. Když jsme přejeli po mostě do Tennessee, měl jsem pocit, že se vracím tam, kam patřím, a připadalo mi jedině správné, že ten z nás, kdo se tam narodil, jsem měl být já. Mojí sestře na tom, kde se narodila, koneckonců vůbec nezáleželo.

Jak moji matku, tak babičku fascinovala skutečnost, že když jsem se jim narodil a doktor propustil matku z nemocnice, dostaly mě na cestu domů zabaleného do vánoční punčochy. Tu punčochu jsme měli léta schovanou a já jsem tu historku musel často poslouchat.

Později jsem zjistil, že totéž dělají dětem narozeným v prosinci i další nemocnice po celé zemi, ale zdálo se, že tato skutečnost byla mimo matčino chápání, a tak se stala prvním milníkem života plného popírání pravdy. Poté, co byla ponožka sedmnáct let uchovávána jako nějaké drahocenné rodinné dědictví, byla zcela neobřadně zapomenuta při stěhování, které nebylo zrovna skvěle naplánované, ba naopak.

Vyjma punčochy jsem zachránil už jen jednu další připomínku dětství – polštář. Dostal jsem ho od babičky ten den, kdy mě odvezli z porodnice, a spal jsem na něm až do sedmnácti, kdy jsem ho pozbyl při tomtéž nešťastném stěhování. Jako malý jsem bez toho polštáře vůbec nedokázal usnout, byl to můj ochranný štít. Nakonec z něj nezbylo nic než koule vycpávky schovaná v rychle se rozpadajícím povlaku.

Narodil jsem se v zimě, a tak jsem se stal dítětem zimy. Skutečné štěstí jsem pociťoval jen za krátkých dní, dlouhých nocí a za drkotání zubů. Zimu miluji. Každý rok po ní dychtím, těším se na ni, i přestože se mi vždycky zdá, jako by mě obracela celého naruby. Její krása a samota mě bodá do srdce a přináší s sebou vzpomínky na všechny předešlé zimy. I nyní, poté, co už jsem po léta zavřený v cele, můžu pořád při příchodu zimy zavřít oči a cítit se, jako kdybych chodil po ulicích, zatímco všichni ostatní leží v postelích a spí. Vzpomínám, jak to znělo, když led na stromech s každým závanem větru zapraskal. I když byl vzduch třeba tak studený, že mi při nádechu drhl v hrdle, stejně jsem se nechtěl vracet domů, abych o tu magii nepřišel. Pro slovo „magie“ mám dva výklady. Ten první je vědomí, že dokážu svou vůlí uskutečňovat změny, i tady za mřížemi; a ten druhý význam je spíš zkušenostní – na chvíli uvidět krásu uprostřed všednosti. Na zlomek sekundy si naprosto a úplně

uvědomím, že zima sama cítí, že je v ní skryta jakási inteligence. S magií zimy přichází ohromné množství emoční bolesti, ale stejně je mi vždycky líto, když to období končí. Jako kdybych ztrácel nejlepšího kamaráda.

První opravdové vzpomínky, které na svůj život mám, jsou ty, kdy jsem začal žít u babičky Francis, které jsem říkal Nanny. Její manžel, Slim Gosa, zemřel asi rok předtím. Vzpomínám si na něj jen mlhavě; jezdil džípem a pamatuju si, že na mě byl moc milý. Zemřel den po mých narozeninách. Nanny nebyla moje biologická babička; Slim měl kdysi poměr s nějakou indiánkou, které se pak narodila moje matka. Babička, která děti mít nemohla, vychovala moji matku jako svou vlastní. Moji rodiče, sestra a já jsme střídavě bydleli v různých místech koutu světa, kde se setkávají Arkansas, Tennessee a Mississippi. Poté, co se narodila moje sestra, měla matka pocit, že se o dvě děti nedokáže postarat, tak jsem bydlel u Nanny v malém obytném přívěsu v Senatobii v Mississippi. Vzpomínám si na ten fialovobílý karavan, jak stojí na vršku kopce porostlého borovicemi. Měli jsme dva velké černé psy Smokeyho a Beara, které jsme odchovali od štěňátek. V jedné z mých nejranějších vzpomínek slyším, jak psi štěkají a trhají za řetězy jako šílení, zatímco Nanny stojí za přívěsem s pistolí a střílí po jedovatém hadovi. A nepřestala střílet, dokonce ani když se had odplazil pod obrovskou nádrž s propanem, která za karavanem stála. Když jsem si na to po létech vzpomněl, teprve jsem si uvědomil, že kdyby tu nádrž trefila, poslala by nás přímo do pekel. Tehdy jsem byl tak malý, že jsem celý ten výjev nepozoroval s ničím jiným než s extrémní zvědavostí. Bylo to poprvé, kdy jsem vůbec nějakého hada viděl, navíc v kombinaci s podívanou na mou babičku, která se hrnula ze zadních dveří karavanu a páčila jako pistolník.

Babička pracovala jako pokladní v motorestu, takže mě přes den dávala do školky. Na školku si pamatuju jen proto, že to tam bylo strašný. Vzpomínám si, jak mě tam odvezla tak brzo ráno, že byla ještě tma, a jak mě zavedli do místnosti, kde na váleňkách spaly ostatní děti. Ukázali mi váleňku a řekli mi, že si mám schrupnout, dokud nepoběží *Kapitán Klokán* (můj oblíbený televizní pořad). Problém byl v tom, že jsem za žádných okolností nedokázal usnout bez svého polštáře coby ochranného štítu. Začal jsem vřískat a řvát, co mi hrdlo stačilo, a po tváři se mi koulely slzy. Probudil a vyděsil jsem tím všechny ostatní děti, co v tom setmělém pokoji spaly, takže do několika vteřin řvaly a vřískaly všechny, zatímco vychovatelky jen zoufale běhaly od váleňky k váleňce a snažily se zjistit, kde je problém. Ve chvíli, kdy se jim podařilo všechny utěšit a osušit jim slzy, přišel čas *Kapitána Klokana* a já jsem byl rychle pohlcen epickou ságou pana Zelenáče a loutkového losa, který žije ve věčném strachu, že ho začne bombardovat bouře pingpongových míčků. Další dny už mi babička můj polštář nikdy nezapomněla přibalit.

Každý večer, když mě ukládala ke spánku, mi recitovala tu samou básničku. Říkala: „Dobrou noc, spi hluboce, ať nekoušou tě štěnice.“ Vůbec jsem netušil, co to ty štěnice jsou, ale z té básničky mi přišlo docela zjevné, že jsou schopné působit bolest. Když zavírala dveře a nechala mě napospas tmě, nedokázal jsem myslet na nic jiného než na tyhle obří noční hmyzáky. Nikdy jsem si neutvořil jednoznačný mentální obraz toho, jak vypadají, a tahle neurčitost z jakéhosi důvodu jen prohlubovala můj strach. Když jsem si je zkusil představit, vytanulo mi v mysli něco jako plošnice se zákeřnými očíčkama a ďábelským úsměvem. Nehledě na to, jak unavený jsem před spaním byl, mě její zmínka o těchhle broucích probírala jako šňupanec čichací soli.

Bylo ještě něco, co babička říkala a z čeho mi běhal mráz po zádech. To když jsme se pozdě večer koukali na televizi a všechna ostatní světla v karavanu byla zhasnutá. Jediné osvětlení tvořila mihotavá modrá záře televizní obrazovky. Babička se ke mně vždycky otočila a zeptala se: „Jak dělá strašák?“ Mně se vyvalily oči jako halloweenským karikaturám a ona se na mě ponuře podívala a řekla: „Hůů! Hůů!“ Neměl jsem tušení, co to znamená, nebo proč by měl strašák na poli houkat jako sova, ale už nikdy v životě jsem nedokázal pomyslet na jedno bez toho druhého. V průběhu života mi ty výjevy začaly připomínat domov a přinášely mi útěchu. Staly se z nich symboly toho nejčistšího druhu magie a upomínaly mě na doby, kdy jsem byl v bezpečí a milován. Je v tom něco, co se nedá pojmenovat slovy, ale dodnes se mi při pohledu na strašáka rozbuší srdce. Mám pak chuť brečet. Vzpomínka na všechny ty dobré říjnové strašáky na jižanských verandách mě odvane pryč. Strašák je nyní symbolem jakési čistoty.

Každou chvíli, když tu sedím v úplném osamění, cítím potřebu stát se někým jiným. Potřebuju se transformovat a získat nový náhled na skutečnost. Když to nutkání mám, musí se všechno změnit – emoce, reakce, tělo, vědomí a tok energie. K zenu jsem se uchýlil ze zoufalství. Prošel jsem si peklem a traumaty. Posadili mě do cely smrti za zločin, který jsem nespáchal. Hněv a rozhořčení mě užíraly zažíva. Z toho, jak se mnou dennodenně zacházeli, rostla v mém srdci zášť. Čím jste čistší, tím více světla skrze vás může proudit. Vyčistíte vše zlé, a ten proud vámi bude protékat jako světlo okenní tabulkou. Tím procesem jsem se prodřel mnohokrát. Každý den, do něhož se probudím, znamená, že jsem o den blíže novému

životu. Cítím, jak se roky plné stereotypu a traumat, které se ve mně nahromadily, rozpouštějí, odplouvají z mého těla a nechávají za sebou dlouho citelnou čistotu. Obvykle mám přinejmenším vágní představu, jakých věcí doufám, že dosáhnu, nebo co zažiju – vytvořím nějaký umělecký projekt, prozkoumám další sféry vědomí – ale tentokrát slepě proplovám, kamkoli mě ten proud zanese. Cítím se být mladší, než jsem se cítil za posledních deset let, a vzpomínky, které už jsem dávno zapomněl, jsou nyní znovu na dosah.

Ve filmech jsou to vždycky ti ostatní vězni, na koho si musíte dávat pozor. Ve skutečném životě jsou to strážníci a vedení. Dají si záležet, aby váš život učinili těžším a ještě více stresujícím, než už je, jako kdyby nestačilo, že čekáte na popravu. Dokážou poslat člověka za mříže, protože špatně vyplnil šeky, a pak ho tam trýznit, dokud se z něj nestane násilník. Nechtěl jsem, aby mě ti lidé měli možnost změnit, dotknout se mého nitra a proměnit mě ve stejně zkaženou a zakrnělou bytost, jakými jsou oni sami. Vyzkoušel jsem snad všechny spirituální postupy a meditativní cvičení, které mi mohly pomoci zůstat celé ty roky při smyslech.

Už si ani nepamatuji, kolik poprav se za tu dobu, co jsem seděl, odehrálo. Je to myslím něco mezi pětadvaceti a třiceti. Některé z těch chlapů jsem dobře znal a byli mi blízcí. Na ty ostatní jsem nedokázal ani pohlédnout. Ale stejně jsem neměl radost, když jsem kteréhokoli z nich viděl takhle odejít.

Mnoho lidí se sjednotilo na podporu Ju Sana. Prosili, aby byl jeho život ušetřen, ale nakonec to k ničemu nevedlo. Spáchal tak ohavný zločin. Frankie Parker byl brutální závislák na heroinu, který zabil svého bývalého tchána a tchyni, a svou exmanželku držel jako rukojmí na policejní stanici v Arkansasu. Za ta léta se z něj stal Ju San, vysvěcený kněz rinzai zen-buddhismu, měl mnoho přátel

a zastánců. Ten večer roku 1996, krátce po tom, co ho popravili a prohlásili za mrtvého, dovolili jeho učiteli a spirituálnímu rádci, aby se prošel po celách smrti a pozdravil odsouzence. Bylo to poprvé, kdy bylo nějakému spirituálnímu rádci dovoleno mluvit po popravě s vězni. Řekl nám, jak zněla Frankieho poslední slova, jaké bylo jeho poslední jídlo, a popsal nám jeho popravu.

Sledoval jsem televizní zprávy o Ju Sanově smrti, když se někdo zastavil před mými dveřmi. Otočil jsem se a spatřil malého starého plešatého muže v černém hábitu a v sandálech, který držel v ruce šňůru s modlitebními kamínky. Měl rozčuchaná bílá obočí, která byla tak nezkratná, že vypadala jako malé rohy. Prakticky měl nad očima dva rozevláté kníry. Když se představoval, vypadal odhodlaně a soustředěně. Cely smrti obchází hodně protestantských kazatelů, ale z těch všech mám pocit, že si myslí, že jsou lepší než my. Poznáte to podle toho, jak se vám většina ani neobtěžuje podat ruku. Kobutsu takový vůbec nebyl. Navázal přímý, nevyhýbavý oční kontakt a vypadal, že ho upřímně těší, že mě poznává. Jeho osobním posláním bylo udělat vše, co je v jeho moci, aby Ju Sanovi pomohl, a ta poprava ho pěkně rozložila. Než odešel, řekl mi, že se nemám rozpakovat mu kdykoli napsat. Tu nabídku jsem přijal.

Začali jsme si spolu dopisovat, až jsem ho nakonec požádal, aby se stal mým učitelem. Souhlasil. Kobutsu je plný paradoxů: zenový mnich který si zapaluje jednu od druhé, vykládá vtipy hraničící s pornografií a vřdycky dokáže uznalým zašilháním ocenit ženskou anatomii. Je to svatý člověk, pouťový vyvolávač, anarchista, umělec, přítel a kretén, a to všechno zabalené do jednoho hábitu. Okamžitě jsem v něm našel zalíbení.

Kobutsu mi posílal knihy o starých mistrech zenu, o různých buddhistických cvicích a malé kartičky, kterými jsem si mohl vyzdo-

bit svatyni. Zanedlouho po popravě Ju Sana se vrátil, aby provedl obřad „útočiště“ pro dalšího vězně v cele smrti, a já jsem se toho obřadu mohl zúčastnit. Útočiště je buddhistický ekvivalent křtu. Je to jako před celým světem deklarovat svůj záměr jít touto cestou. Byl to nádherný obřad a něco se při něm v mém srdci pohnulo.

Pod Kobutsuho vedením jsem se začal denně věnovat meditacím zazen. Meditace zazen znamená tiše sedět, nesoustředit se na nic jiného než na svůj dech, výdechy a nádechy. Nejprve to byla muka, muset nehybně sedět a patnáct minut koukat do podlahy. Časem jsem si na to trochu zvykl a dokázal jsem čas meditace protáhnout na dvacet minut denně. Odložil jsem všechno čtení vyjma zenových textů a návodů k meditacím. Další tři roky jsem nečetl nic jiného.

Asi šest měsíců po obřadu útočiště, kterého jsem se zúčastnil, se Kobutsu vrátil, aby ho odsloužil u mě. Magie, kterou tento rituál obsahoval, zvýšila moje odhodlání cvičit desetkrát tolik. Každý den jsem vstával s úsměvem na tváři a ani dozorcí se mi nedokázali dostat pod kůži. Myslím, že pro ně bylo trochu zneklidňující prohledávat donaha svlečeného chlapa, který se na ně v průběhu celého toho martyria usmíval.

S Kobutsuem jsme si dál dopisovali a taky jsme spolu mluvili po telefonu. Naše rozhovory byly směsí povzbuzování, poučení, nestydatých vtipů a bizarních historek o jeho posledních dobrodružstvích. Neustálými denními cvičeními se můj život jednoznačně měnil k lepšímu. Dokonce jsem si v cele z papírových buddhů zkonstruoval malou svatyni, která mi měla dodávat inspiraci. Nyní jsem při meditaci zazen seděl dvě hodiny denně a dál jsem se překonával. Ale dosud jsem neprožil ten prchavý zážitek osvícení, o kterém jsem tolik slyšel, a zoufale jsem po tom prahnul.

Rok po mém obřadu útočiště Kobutsu rozhodl, že nastal čas na můj obřad jukai. Jukai je vysvěcení laika, během něhož člověk začíná přijímat sliby. Tam se zároveň přejmenujete, abyste symbolizovali, že začínáte nový život a zbavujete se toho starého. Jen učitel rozhoduje o tom, kdy jste připraveni jukai absolvovat.

Můj obřad měl sloužit Shodo Harada Roshi, jeden z největších žijících mistrů zenu na světě. Je opatem nádherného chrámu v Japonsku a pro tuto příležitost měl přiletět do Arkansasu. Na tu událost jsem se těšil celé týdny, tak moc, že jsem v noci nemohl spát. V ten velký den jsem vstal ještě před svítáním, oholil si hlavu a připravil se na setkání s mistrem.

Kobutsu vedl zástup vcházející do místnosti. Viděl jsem, jak se od jeho čerstvě oholené růžové hlavy odráží světlo. Také jsem si povšiml, že odložil své obvyklé japonské sandály ve prospěch kotníčkových tenisek Converse. Bylo divné vidět, jak mu zpod lemu mnišského hábitu čouhají kecky. Za ním šel Harada Roshi. Měl na sobě róbu stejného stylu jako Kobutsu, jen byla dokonale čistá. Kobutsu byl náchylný k tomu, mít na ní sem tam skvrnu od hořčice, a zdálo se, že mu to ani v nejmenším nevadí.

Harada Roshi byl malý a hubený, ale měl velmi autoritativní zevnějšek. Navzdory jeho vřelému úsměvu na něm bylo něco skoro až vojensky formálního. Jsem přesvědčený, že první, co mi přišlo na mysl, když jsem ho uviděl, bylo „disciplína“. Zdálo se, že je disciplinovaný až za hranici všeho, čeho může člověk dosáhnout, což mě silně inspirovalo. Dodnes stále usiluju o to, mít v sobě tolik disciplíny jako Harada Roshi. Pod jeho hřejivostí a přátelstvím se skrývala železná vůle.

Všechny nás zavedli do maličké místnůstky, která sloužila jako kaple pro odsouzence k smrti. Harada Roshi promluvil o rozdílech